

Diktát č. 1

Také to boli časy... Pýchou zámožných pánov boli sokoly. Na poľovačke bol najužitočnejší nie meč, ale ostrý sokolí zrak. Aj králi platili dukátmi za vycvičených slovenských sokolov. Chystal sa lov. Na siedmich vozoch viseli klietky s dravými sokolmi. Zvolenský sviečkari týždeň odlievali sviece. Balážovi sluhovia dávali pozor, aby nevyhasli. Keď si jedni líhali, druhí vstávali, vždy sa našli takí, čo dohášajúce sviece nahradili novými. Tomáš, Metodejov vnuk, nad ktorým desiaty raz zakvitla jabloň pred chalupou, bol smelý chlapec. Múdrymi očami sa zadíval na deda, ako to robievajú dospelí, a povedal: „Veď ja aj vtáčej reči rozumiem.“ Ded uveril vnukovi, veď aj s holubmi hovoril ako so známymi. Obidvaja sa chystali pred veľkomožného Baláža. Kráčali pomaly. Známych nevideli, len v klade pricviknutých otrhaných chlapov. Tých sa Tomáš poľakal, lebo prvýkrát videl potrestaných ľudí.

Hodnotenie: 0 chýb = 10 bodov, za každú chybu odpočítaný 1 bod

Zdroj: TESTY 2003 - slovenský jazyk. Príprava na prijímacie skúšky na stredné školy.

Diktát č. 2

Len meno Drak prischlo mu načisto. Nik ho inak nevolal a všetci vedeli, že jeho prítomnosť v dedine môže značiť len nešťastie. Potvrdilo sa to ešte toho roku, keď prišla suchota a neúroda, ľudia začali puchnúť, pretože od hladu jedli všelijaké korenky a zeliny. Vykopávali pýr, mleli ho na múku, lúpali zo stromov kôru a chodili za trochou zrna až do Novohradu. A tu jedného dňa pred jarou, práve keď bolo najhoršie, keď bolo treba siať, ale sýpky boli prázdne, pristihol ktosi Draka pri skladaní štyroch tučných vriec z vozíka. „Drak si doviezol plné štyri vrecia pšenice,“ rozletelo sa po dedine. A dedina bola hneď na nohách a všetci kričali: „Podme k nemu, podme si z nej vziať!“ Chlapi s cepami a vidlami, vychudnutí na triesku, s vypúlenými očami tiahli za ním.

Milan Rastislav Štefánik prestúpil na sarvašské gymnázium. Boli tu profesori slovenského pôvodu, ktorí nemali záujem na pomaďarčovaní slovenských študentov. Cez prázdniny prevandroval Milan celý Liptov. V Pribyline sa stretol s Jánom Lajčiakom, s ktorým chytali ryby, chodili na poľovačky a na výlety do divokých tatranských dolín. Aj posledný rok na strednej škole bol pre Milana úspešný. Za mimoriadnu usilovnosť mu udelili štipendium sedemdesiat zlatých. Niektorí profesori si ho obľúbili.

Hodnotenie: 0 chýb = 10 bodov, za každú chybu odpočítaný 1 bod

Zdroj: TESTY 2003 - slovenský jazyk. Príprava na prijímacie skúšky na stredné školy.

Diktát č. 3

V Hrochoti sa pokladalo za hanbu, keď niekoho chytili pri pytliačení. Lapenému by nebol nikto v obci „podpísal amnestiu“. Od nepamäti tam platilo: Kradnúť môže každý, ale beda tomu, kto sa dá pritom lapiť. Za starších čias bývalo v hrochotských horách aj chotári zveri ako maku. Jelene tam bezočivo ohrýzali stromy v záhradkách a diviaky neraz pomohli ľuďom zobrať úrodu zo zemiačniska aj bez ich pomoci. Nečudo teda, že sa ľuďom zavše zažiadalo mäsa. Lenže všetku zver mali vyárendovanú panskí revírnici. Raz dvom mladým Hrochoťanom prišla na chuť diviačina. Rútili sa obaja do tej istej záhuby, ale Jano, tá tvrdá hrochotská kotrba, postavil sa na zadné. Uprel zrak na husté malinčie a zočil ozrutnú medvedicu. A okolo nej si šantili tri medved'atá: váľali duby, pasovali sa a pomrnkávali. Mišo sa ulakomil. Divá pytliacka krv v ňom priskoro zovrela a zastrela mu rozum. Založil si pušku na rázsošku, zacielil medvedici na hrud' a pritlačil na kohútik. Bác! Trafil, ale zle. Medvedica dva razy žalostne zamrmlala, raz od bolesti a raz od žiaľu, že jej osirejú urastené mláďatá.

Hodnotenie: 0 chýb = 10 bodov, za každú chybu odpočítaný 1 bod

Zdroj: TESTY 2004 - slovenský jazyk. Príprava na prijímacie skúšky na stredné školy.

PRECVIČOVANIE PRAVOPISU

PRAVOPISNÉ CVIČENIE Č. 1

Prepíš vety do gramaticky správnej podoby – doplň písmená, čiarky a oprav chyby.

Až teraz Husár v-šiel s p-tvora a vošiel do izby. Kolo tanečníkov sa zv-čšilo. Muzika hrala poskakovala na zv-šennej lavici. Ondráš si to nevšimal. Pod povalov svietila malá, okrúhla lampa, jej svetlo rosľievalo sa úzsk-m pruhom. Ondráš stál už už v polo tme. „Aha ako ho rada v-dí“ zakv-lil potichu. V očiach mu ztemnelo. Vidí tisíc hudcov a všetcia sú usmiejav-. Lakt'am- si preb-jal cestu von. Zabudnut- osamoten- odal sa bôlu. Zvuk- hudby a v-skotu prichodia k nemu. každ- so svadobčanov sa veselil. Strar- spomínali na minulé časy mlad- dumajú o svojích veciach. „Horí horí“! ozvalo sa z p-tvora. V plameni stála bežanovie šopa. V-dno ako slamenné zväzky padajú do horiacého sena.

PRAVOPISNÉ CVIČENIE Č. 2

Prepíš vety do gramaticky správnej podoby – doplň písmená, čiarky a oprav chyby.

V máji sa Matičiari stretli so svoj-m- rodákmi v metropole slovenska. Zdedil b-t na ulici Generála M. R. Štefanika v Trenčianských Tepliciach. „Na blízkom východe pretrvávajú nepokoje.“ oznamovala hlásateľka. Niekdajšia trenčianska župa či trenčianska stolica nesie dnes názov trenčiansky Kraj. Kresťania európ- si ctia Náboženské sviatky ako napr. Veľký Piatok, Svetodušné sviatky. Do nedávna b-vali pred poludnia hmlisté a s-chravé. Zlieváreň v Brezne dnes z-va prádnotov. Keď v Rýme otroci f-z-cky zl-hali zlinčovali ich. Prestavba obcí dedina mládeže a spišské Podhradie sa uskutoční v 90, rokoch.

PRAVOPISNÉ CVIČENIE Č. 3

Doplň chýbajúce písmená a čiarky.

V múzeu na _lici _ieru sa vo v _tríne nachádza kr_štáľová le_ka _ztéckeho pôvodu. O jej h_stóriu sa zaujímali ak_si vedci ktor_ boli pôvodne _lovenk_ občania ale v tridsiat_ch rokoch m_nulého storočia sa v_sťahovali do _evernej _friky. Sprievodk_ňa múzea s nimi strávila dva večer_ v _ratislavskom hotel_. Darovala im knihu _unajská kráľovná. O exponáte sa zmieňuje aj šiestack_ _ejepis. M_ žiaci o tom veľa nevieme.

PRAVOPISNÉ CVIČENIE Č. 4

Oprav chyby, doplň chýbajúce písmená a čiarky

Vtedy in_ zúvisťliv_ neprajník_ zlatokopov_ veľmi zúvideli. Maláktor_ si uvedomil že bohactvom sa rýchlo skr_v_ ľudsk_ charakter. Orl_ skalné prinášali potravu. Po dvesto tridsiat_ch siedm_ch kilometroch sme prišli do cieľa. Pri poslednom pokuse sa v_s_pal do tráv_ porcelánový serv_s. Pod _ráľovou _oľov v _ízkych _atrách v_viera čierny _áh. Pred _aticou _lovenskou v Martine rastie _mrekovec opadavý. Opr_ sa mi o ruku a v_r_ do piesku svoje priezvisko. Mnohé z vás majú rad__ovenský jazyk. Rozprávali sa o _túrových prívržencoch. Jána Kolára zaujali _užick_ _rbi. S vaš_m vyjadrením nie sme spokojn_. Nieč_ p_skot sa oz_val po doznení melancholick_ch piesn_. Predbehol nás sob_ záprach.

PRAVOPISNÉ CVIČENIE Č. 5

Oprav chyby, doplň chýbajúce písmená a čiarky.

_ dobr_m svedom_m aké nosieval_ v sebe donedávna _udia z hôr poberali sa teda v každe sobotné popoludnie piat_ _ horalou do mesta. Mestečko sťa dlaň ležalo hlboko v doline. Smerovali k nemu i krok_ horalo_. Odznievali duto na v_dratej ceste ale pomal_ sa men_li na dunivé a spievajúce. Pr_chodili na hrackú ktorá bola pov_mielaná pru_k_m daždom a posledno_ povodňo_. Potok_ vod_ sa vted_ r_nuli _ hôr rozr_li ju a v_hlodali. Nečudo že horalom sa noh_ po nej šm_kali, tľkli o hrbole a zapadávali medz_ v_mole. Bolo počuť ostr_ klepot klinco_, náraz_ na kamene, šelest zos_pajúcej sa zeme. Napokon _šetky poh_b_ a zvuk_ spl_nuli do akejs_ prečudesnej vrchárskej piesne.

DIKTÁT Č. 1

Vzťahy k iným nás môžu hlboko upokojiť, ale niekedy nás privedú až k čiernemu zúfalstvu. Veľa ľudí je osamelých, mnohí sú aj duševne chorí, pretože nedokázali nadviazať primerané vzťahy s ostatnými. Keď sa s niekým stretne, dívame sa naňho, hovoríme, gestikulujeme, na tvári sa nám zjavuje určitá mimika, telo zaujíma určitý postoj. To všetko pri stretnutí rozhoduje o tom, či jeden na druhého pôsobíme príťažlivo alebo odpudzujúco. Tieto signály spracúva človek odpradáva. Prispeli k tomu, či utiekol, alebo bojoval, či partnerovi dôveroval, alebo ho odmietal. Tí šťastnejší spomedzi nás majú silne vyvinutú schopnosť priateľsky pôsobiť na druhého. Komunikujú viac zrakom, výrazom tváre, úsmevom, zafarbením hlasu. Môže nás upútať aj človek, ktorý je na prvý pohľad až príliš všedný, no napriek tomu priťahuje pozornosť svojím vnútorným svetlom.

DIKTÁT Č. 2

S politickými zmenami na európskom kontinente sa čoraz väčšmi dostávajú do popredia otázky národnostných menšín a riešenia ich postavenia v tej-ktorej krajine. V Európe prakticky niet štátu bez národnostnej menšiny. Hranice dnešných štátov vznikali v rozličných obdobiach a za rozličných politických a sociálnych okolností, pričom jestvovanie menšín po oboch stranách hraníc medzi štátmi je skôr pravidlom ako výnimkou. Po príklady nemusíme chodiť ďaleko: u nás máme maďarskú menšinu, ale v Maďarsku žije nezanedbateľná slovenská menšina, Maďari žijú v Rumunsku, ale v Maďarsku je rumunská menšina. Takto by sme mohli pokračovať. Vývin osídlenia, prudké dejinné zvraty i mocenské ambície viedli často k tomu, že vedľa seba žili obyvatelia, ktorí hovorili rozličným jazykom a patrili k rozličným kultúrnym kontextom.

DIKTÁT Č. 3

Veslári prudko zabrali širokými veslami. Bystrá rieka Biely potok vchádzala do úzkej úžľabiny. Obrovské útesy sa pyšne vypínali a čoraz väčšmi sa približovali. Koryto rieky pripomínalo svojím tvarom trojuholník, ktorého vrchol zmizol v ohybe úžľabiny. Vysoký val pri základni trojuholníka prezrádzal, že je tam celý rad ostrých kameňov, podobných zubiskám, okolo ktorých sa zúrivo vírila voda. Ďalej v úžľabine sa krútili rozpenené vlny, ako keby sa celé stádo vzpínajúcich bielych koní tíslo medzi tmavé múry. Vľavo sa do kamenného múru vrýval polkruhovitý záliv. Divý prúd rieky sem zúrivo bil, striekal do výšky stĺpy ligotavých kvapiek.

DIKTÁT Č. 4

Vrtošivé leto zmizlo s poslednými výstrelkami teplých dní. Ešte včera bolo počuť z kúpaliska výskot šarvancov a dnes je už osirené, zalené slabučným príkrovom hmly. Z letnej sýtomodrej oblohy nezostalo nič, len olovená klenba mrakov. Mraky zakryli aj žeravý kotúč slnka, čo sa ešte ráno vystŕkal nad východným obzorom. Od hôr fúka sychravý vetrík. Prekvapené lastovičky sa zlietajú na drôty, švitoria o tom, či sa už vydať na zamýšľanú cestu. Stráne pokryli fialkové fliačky vresu. Sem-tam sa ešte vystrčilo slnko, ale jeho lúče otupili posledné chladné dni.

DIKTÁT Č. 5

Po večeri vstal Ľudovít a povedal prípitok na zdravie oslávenca. „Nikdy sa nebudeme môcť odvdáčiť našim učiteľom za prácu, ktorú pre národ konajú,“ hovoril Štúr. Potom dodal: „Nič v neskoršom živote nezanechá v nás také hlboké stopy, ako semä, ktoré do nás v mladosti zasiali učители.“ Potom nás zaujal rozhovor Ľudovíta Štúra s pražským doktorom. Rozhovor sa stával vzrušujúcim. Otázka spisovnej slovenčiny bola vtedy veľmi živá a páľčivá. Literárna slovenčina už jestvovala, ale mala veľa odporcov. Aj otec mával o tom búrlivé rozhovory s naším pánom farárom. Bola som zvedavá, ako bude Štúr obhajovať zavedenie spisovnej slovenčiny. Všimla som si aj Adelku. Hlavu mala obrátenú trochu doľava a bolo vidieť, že ju rozhovor zaujíma. Zabudla na všetko okolo seba a v jej očiach žiarila radosť.

SPRÁVNE RIEŠENIA

PRAVOPISNÉ CVIČENIE Č. 1

Až teraz husár vyšiel z pitvora a vošiel do izby. Kolo tanečníkov sa zväčšilo. Muzika hlara, poskakovala na zvýšenej lavici. Ondraš si to nevšimol. Pod povalou svietila malá okrúhla lampa, jej svetlo sa rozlievalo úzkym pruhom. Ondraš stál už-už v polotme. „Aha, ako ho rada vidí,“ zakvílil potichu. V očiach mu stemnelo. Vidí tisíc hudcov a všetci sú usmievaví. Laktami si prebýjal cestu von. Zabudnutý, osamotený oddal sa bôľu. Zvuky hudby a výskotu prichodia k nemu. Každý zo svadobčanov sa veselil. Starí spomínali na minulé časy, mladí dumajú o svojich veciach. „Horí, horí!“ ozvylo sa z pitvora. V plameni stála Bežanovie šopa. Vidno ako slamené zväzky padajú do horiaceho sena.

PRAVOPISNÉ CVIČENIE Č. 2

V máji sa matičiari stretli so svojimi rodákmi v metropole Slovenska. Zdedil byt na Ulici generála M. R. Štefánika v Trenčianskych Tepliciach. „Na Blízkom východe zotrávajú nepokoje,“ oznamovala hlásateľka. Niekdajšia Trenčianska župa či Trenčianska stolica nesie dnes názov trenčiansky kraj. Kresťania Európy si ctia náboženské sviatky, ako napr. Veľký piatok, svätodušné sviatky. Donedávna bývali predpoludnia hmlisté a sychravé. Zlievareň v Brezne dnes zíva prázdnotou. Keď v Ríme otroci fyzicky zlyhali, zlynčovali ich. Prestavba obcí Dedina Mládeže a Spišské Podhradie sa ukončí v deväťdesiatych rokoch.

PRAVOPISNÉ CVIČENIE Č. 3

V múzeu na Ulici mieru sa vo vitríne nachádza krištáľová lebka aztéckeho pôvodu. O jej históriu sa zaujímali akísi vedci, ktorí boli pôvodne slovenskí občania, ale v tridsiatych rokoch minulého storočia sa vystaňovali do sefernej Afriky. Sprievodkyňa múzea s nimi strávila dva večery v bratislavskom hoteli. Darovala im knihu Dunajská kráľovná. O exponáte sa zmieňuje aj šiestacký dejepij. My žiaci o tom veľa nevieme.

PRAVOPISNÉ CVIČENIE Č. 4

Vtedy iní závistliví neprajníci zlatokopovi veľmi závideli. Málokto si uvedomil, že bohatstvom sa rýchlo skriví ľudský charakter. Orly skalné prinášali potravu. Po dvesto tridsiatich siedmich kilometroch sme prišli do cieľa. Pri poslednom pokuse sa vysypal do trávy porcelánový servis. Pod Kráľovou hoľou v Nízkych Tatrách vyviera Čierny Váh. Pred Maticou slovenskou v Martine rastie smrekovec opadavý. Opri sa mi o ruku a vyry do piesku svoje priezvisko. Mnohé z vás majú rady slovenský jazyk. Rozprávali sa o Štúrových prívržencoch. Jána Kollára zaujali Lužickí Srbi. S vaším vyjadrením nie sme spokojní. Niečí piskot sa ozval po doznení melancholických piesní. Predbehol nás sobí záprah.

PRAVOPISNÉ CVIČENIE Č. 5

S dobrým svedomím, aké nosievali v sebe donedávna ľudia z hôr, poberali sa teda v každé sobotné popoludnie piati z horalov do mesta. Mestečko sťa dľaň ležalo hlboko v doline. Smerovali k nemu i kroky horalov. Odznievali duto na vydratej ceste, ale pomaly sa menili na dunivé a spievajúce. Prichodili na hradsú, ktorá bola povymieľaná prudkým dažďom a poslednou povodňou. Potoky vody sa vtedy rinuli z hôr, rozryli ju a vyhlodali. Nečudo, že horalom sa nohy po nej šmýkali, tŕkli o hrbole a zapadávali medzi výmole. bolo počuť ostrý klepot klincov, nárazy na kamene, šelest zosypajúcej sa zeme. Napokon všetky pohyby a zvuky splynuli do akejsi prečudesnej vrchárskej piesne.

HODNOTENIE

0 chýb = 100 %, 1 chyba = 90 %, (1)

2 ch = 80 %, 3 ch = 75 %, (2)

4 ch = 70 %, 5ch =60%, 6 ch = 50%, (3)

7ch = 40%, 8ch = 30%, 9ch = 25%, (4)

10 ch = 20%, 11 ch = 10%, 12 a viac chýb = 0% (5)

